

Θανάσης Βαλτινός

“Ένα βιογραφικό σημείωμα καί έντεκα ποιήματα

Ο ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

Γεννήθηκε στήν Κυνουρία, στο χωριό Καράτουλα. Ήταν τῆς κλάσεως τοῦ 1919. Τό φθινόπωρο τοῦ '20, μέ ἕνα χρόνο καθυστέρηση, τόν κάλεσαν στό στρατό νά γυμναστεῖ.

Παρουσιάστηκε στό Ναύπλιο, ἀμέσως μετά τίς ἐκλογές τοῦ Νοεμβρίου, –τίς ἐκλογές πού ἔχασε ὁ Βενιζέλος –στά ἔμπεδα τοῦ 8ου πεζικοῦ σμντάγματος. Σ' αὐτά τόν κράτησαν τρεῖς μῆνες, τόν ἔκαναν πυροβολητή καί ὕστερα, μέσω Πειραιῶς, τόν ἔστειλαν νά πολεμήσει στή Μικρά Ἀσία.

Ἐκεῖ, ἀπό τόν Μάρτιο τοῦ '21 ὡς τόν Ἰούλιο, ἔλαβε μέρος σέ ὅλες τίς ἐπιχειρήσεις πρὸς Ἐσκί Σεχίρ –καί διακρίθηκε.

(Ὁ ἴδιος ὁ στρατηλάτης Κωνσταντῖνος, ὁ γιος τοῦ Ἀητοῦ, στάθηκε μπροστά του στό ἀρχαῖο Δορύλαιο καί τοῦ κάρφωσε στό στήθος τό Παράσημο).

Δυό βδομάδες μετά, εἴκοσι τριῶν χρονῶν, στό μεγάλο ἐλιγμό τῆς Στρατιάς γιά τό ἀποφασιστικό χτύπημα, πέρασε τήν Ἀρμυρά Ἐρημο: Ἡμερόνυχτα πορεία μέσα στόν μπουχό καί τόν ἰδρώτα, χωρίς νερό ἀλλά μέ ἀκαμῖο φρόνημα, μέχρι τό Γόρδιον. Πήγαιναν γιά τήν Κόκκινη Μηλιά.

Ὅταν ἔσπασε τό μέτωπο, τό '22, πολλά χιλιόμετρα πιά δῶθε ἀπό τόν Σαγγάριο, στό Ἀλή Βεράν, πιάστηκε αἰχμάλωτος μαζί μέ τό στρατηγό Τρικοῦπη καί τά ὑπολείμματα τοῦ Γ' Σώματος.

Ήταν ἡ τελευταία τους μάχη.

Ἀπό τό στρατόπεδο τοῦ Οὐσάκ ἐπέζησε –ἕνας στούς τρεῖς– καί, κοπανώντας γιά δέκα ὀχτώ μῆνες χαλίκι, ἔφτασε ὡς τήν Κιλικία.

Στήν ἀνταλλαγή, τό '24, ἐντελῶς ἀνέλπιστα, μέ ἄλλους καμιά τρακοσαριά ἀκόμα, τόν κατέβασαν στή Σμύρνη.

Μιά ἐπιτροπή τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ τοὺς περίμενε στό σταθμό Μπασμά Χανέ, τοὺς παράλαβε χοντρικά, τοὺς φόρτωσε στό ἀτμόπλοιο Μαρίκα Τόγια ἀπό τή Σιδερόσκαλα τῆς Πούντας καί, ὅσο τό καράβι ἀνοιγόταν ὁ Παναγιώτης ὄρθιος στό ψηλότερο κατάστρωμα κοίταζε πίσω του τή στεριά πού μίκραινε.

Παρά τοὺς ἐξευτελισμούς πού εἶχε ὑποστῆ καί μέ ὅλα τά ράκη πού τόν σκέπαζαν, ἡ μορφή του ἐξακολουθοῦσε νά διατηρεῖ κάτι ἀρχαγγελικό.

Ἡ ἀρρώστια τοῦ παρουσιάστηκε πολύ ἀργότερα, τέλη τοῦ '27. Ἄρχισε νά τρέμει τό δεξί του χέρι, ἕνα εἶδος Πάρκινσον. Ἄρχισε ἐπίσης καί νά τραυλίζει. Οἱ γιατροί πού τόν ἐξέτασαν ἀποφάνθηκαν ὅτι ἦταν ἀπό τίς κακουχίες τῆς αἰχμαλωσίας.

Ἐνας κομματάρχης, παλιός συμμαχητής του, τόν ἔσπρωξε νά γυρέψει σύνταξη. Τόν βοήθησε ἔφτιαξαν τά χαρτιά του, τὰ ἔστειλε στό ὑπουργεῖο καί περίμενε. Τοῦ ἀπάντησαν σέ ἑννέα μῆνες ἀρνητικά.

Στό μεταξύ πέθανε ἡ μάνα του καί ἕνας μεγαλύτερος ἀδερφός του, πού συντηροῦσε καί τοὺς δυό.

Κάμποσο καιρό, γιά νά τὰ βγάλει πέρα, ὁ Παναγιώτης ἔκανε θελήματα. Μετά ἀναγκάστηκε νά ἐπατεῖ. Περιέργη ἐπατεῖα: Μάζευε καί ἐμπορευόταν διάφορα χορτάρια, ρίγανη φασκόμηλο –μικροποσότητες, πρόσχημα γιά ὄση περηφάνια τοῦ εἶχε ἀπομείνει.

Μιά γειτόνισσα μοδίστρα, παντρεμένη, παιδικός του έρωτας κάποτε, τόν λυπήθηκε και του έραψε μερικά όμοιομορφα σακκούλια από κάμποτο, μέ σουρά στο άπάνω μέρος. Αútός τά γέμιζε μέ ύπομονή, τά φορτωνόταν και έπαιρνε τούς δρόμους. 'Η μισή Πελοπόννησος τόν έμαθε έτσι: 'Ο Παναγιώτης.

Καμιά φορά στίς δημοσιές, μέσα στήν καλοκαιριάτικη ζέστη, οι άτσιδες όδηγοί τών φορτηγών σταμάταγαν, τόν άνέβαζαν δίπλα τους και γιά νά σπάνε πλάκα στή διαδρομή, του άνοιγαν χοντρή κουβέντα.

'Ακόμα και τά άλάνια στίς μικροπολιτείες πού διανυκτέρευε τόν πείραζαν. "Άλλοτε του κρέμαγαν ντενεκέδες, άλλοτε κουρελόχαρτα και του έβαζαν φωτιά.

Δέχτηκε τά πάντα, όχι σά μοίρα -καλόκαρδα. "Ίσως νά τό γλένταγε κι ό ίδιος από μέσα του.

Τό '57, στρατιώτης, κατέβαινα μέ άδεια από τή Μακεδονία και τόν τράκαρα στο "Άργος, στίς «γυναίκες». Τούς πούλαγε σερνικοβότονο. Είχαμε κάποια μακρινή συγγένεια έξ άγχιστείας και όταν μέ είδε κοκίνισε. Θά κόντευε τότε έξηντάρης. Τό 1973 άποτραβήχτηκε όριστικά στο χωριό του. Είχε γεράσει πιά, τό φώς του είχε άρχισει νά θαμπώνει, τά πόδια του δέν τόν βάσταγαν νά κάνει τή γύρα όπως άλλοτε. Τόν περιμάζεψαν κάτι μικρανήψια του. Του έδιναν ένα πιάτο φαί και μιά από τίς νυφάδες του ζεμάταγε κάθε δέκα πέντε τή μοναδική άλλαξιά τά έσώρουχα. Γιά άνταμοιβή τούς έβασκε δυό τρείς γίδες πού είχαν στο κάτω.

Πέθανε τήν ίδια χρονιά τόν Αύγουστο μήνα. Είχε βγει έξω μέ τά ζωντανά, δίψασε, κάπου έσκυψε νά πιει σ' ένα λάκκο, γλιστρίσε -τέσσερα δάχτυλα νερό, και πνίγηκε.

ΜΠΟΥΚΑΛΙ ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ

Μάγειρος 'Εμπορικού Ναυτικού
55 έτών
όρφανός τελείως, μηδέποτε νυμφευθείς
ζητεί σύζυγον ήθικών άρχων
οπιτίασα.

Σχετική προίκα εύπρόσδεκτος.

BLACK WIDOW

Μέ τήν Andrea τσακωθήκαμε πάλι.
Αφορμή ή ιεροτελεστία του Breakfast.
Αδύνατον αútή ή κοπέλα ν' άπαλλαγει
Από τήν άμερικάνικη νοοτροπία της.
Τρείς μήνες τό χειμώνα στήν Άρκαδία
Δέν τή διδάξαν τίποτα.

Νά πάει στο καλό.

CRESCENT LANE

Τό rub τής γειτονιάς έκλεισε όπως συνήθως στίς έντεκα παρά τέταρτο. "Ημαστων πέντε "Έλληνες και τρείς Ούγγάροι. Μήν έχοντας νά κάνουμε τίποτα καλύτερο άρχισαμε νά περπατάμε στους δρόμους σάν άδέσποτοι σκύλοι στο φεγγαρόφωτο. "Έτσι φτάσαμε ως τήν άκρη τής πόλης. "Εκεί τό τοπίο έμοιαζε λίγο μέ σκηνικό βυθισμένο στή σιωπή. "Εκτός από τά βήματά μας και τό φυλλορρόημα τών δέντρων στίς άλλες δέν άκουγότανε κανένας άλλος θόρυβος. Τότε ό Ρώμος σακατεμένος όπως ήταν από τόν ύδράργυρο σταμάτησε κάποια στιγμή και κοιτάζοντας έκστατικά τή φθινοπωρινή ήμισέλινο είπε:

-Θέλω μιά φέτα πεπόνι.

Πέντε "Έλληνες και τρείς Ούγγάροι: Παράφραση στίχου από ποίημα του Ρώμου Φιλύρα, γραμμένο στο φρενοκομείο.